

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА НОРМАЛЬНОЇ ТА ПАТОЛОГІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ**

**VI науково-практична internet-конференція
з міжнародною участю**

**«МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ПАТОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ І
ХВОРОБ ТА ЇХ ФАРМАКОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ»**

**16 листопада 2023 р.
ХАРКІВ – Україна**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА НОРМАЛЬНОЇ ТА ПАТОЛОГІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ**

**VI науково-практична internet-конференція
з міжнародною участю**

**«МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ПАТОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ І
ХВОРОБ ТА ЇХ ФАРМАКОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ»**

**16 листопада 2023 р.
ХАРКІВ – Україна**

**MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
NATIONAL UNIVERSITY OF PHARMACY
DEPARTMENT OF PHYSIOLOGY AND PATHOLOGICAL PHYSIOLOGY**

**VIth scientific and practical
internet-conference for the international participation**

**«MECHANISMS OF PATHOLOGICAL PROCESSES
DEVELOPMENT AND DISEASES,
THEIR PHARMACOLOGICAL CORRECTION»**

**November 16, 2023
KHARKIV – Ukraine**

УДК 615.1:616 (043.2)

Редакційна колегія: Заслужений діяч науки і техніки України, проф. Котвіцька А. А., проф. Владимирова І. М., проф. Кононенко Н. М.

Укладачі: проф. Рибак В. А., доц. Селюкова Н. Ю.

Посвідчення № 556 Державної наукової установи «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» від 19.12.2022 р.

Механізми розвитку патологічних процесів і хвороб та їх фармакологічна корекція : матеріали VI науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю, м. Харків, 16 листопада 2023 р. Х. : НФаУ, 2023, 520 с.

Збірник містить матеріали VI науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю «Механізми розвитку патологічних процесів і хвороб та їх фармакологічна корекція». В матеріалах конференції розглянуто сучасні проблеми медицини і фармації: молекулярні основи патології, клітинні та гуморальні механізми розвитку захворювань; роль генетичних факторів у патогенезі захворювань; механізми розвитку патологічних процесів і хвороб; вікова патофізіологія; проблемні аспекти хвороб цивілізації; клінічна патофізіологія; питання викладання патофізіології; експериментальна терапія найбільш поширених захворювань; фармакологічна корекція патологічних процесів; проблеми та перспективи створення лікарських препаратів різної спрямованості дії; інформаційні технології і автоматизація наукових досліджень з розробки лікарських засобів; створення нутрицевтичних засобів та виробів медичного призначення; маркетингові дослідження сучасного фармацевтичного ринку; нанотехнології у фармації; таргетна терапія захворювань людини; трансляційна медицина; новітні технології діагностики та лікування; біомедичні технології; вплив сучасних технологій на здоров'я людини; актуальні питання фізичної реабілітації та сучасні технології збереження здоров'я людини; ментальне здоров'я та інновації у медико-психологічній реабілітації військовослужбовців в умовах воєнного стану; глобальні проблеми громадського здоров'я.

Для широкого кола наукових і практичних працівників медицини та фармації.

UDC 615.1:616 (043.2)

Editorial board: Honored worker of science and technology of Ukraine, prof. Kotvitska A. A., prof. Vladymyrova I. M., prof. Kononenko N. M.

Compilers: prof. Rybak V. A., assoc. prof. Seliukova N. Yu.

Certificate № 556 of the State scientific organization «Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information» dated 19.12.2022.

Mechanisms of pathological processes development and diseases, their pharmacological correction: collected papers of to the VIth scientific and practical internet-conference for the international participation, Kharkiv, November 16, 2023. Kh.: NUPh, 2023, 520 p.

Collected papers includes the materials of VIth scientific and practical internet-conference for the international participation «Mechanisms of pathological processes development and diseases, their pharmacological correction». The modern problems of pathophysiology were considered the materials of the Conference: molecular basis of pathology, cellular and humoral mechanisms of disease development; role of genetic factors in the pathogenesis of diseases; mechanisms of pathological processes and diseases development; age-related pathophysiology; problematic aspects of the diseases of civilization; clinical pathophysiology; issues of pathophysiology teaching; experimental therapy of the most common diseases; pharmacological correction of pathological processes; problems and prospects for the development of medicines with different orientation of action; information technology and automation of scientific research on drug create; development of nutraceutical drugs and products for medical purpose; marketing research of the modern pharmaceutical market; nanotechnology in pharmacy; targeted therapy of human diseases; translational medicine; the latest diagnostic and treatment technologies; biomedical technologies; impact of modern technologies on human health; current issues of physical rehabilitation and modern technologies for preserving human health; mental health and innovations in medical and psychological rehabilitation of military personnel under martial law; global public health issues.

For a wide audience of scientific and practitioners of medicine and pharmacy.

UDC 615.1:616 (043.2)

© NUPh, 2023

Волохов І. В., Рибак В. А., Соколова С. С., Сергієнко Л. Ю., Король В. В. ВПЛИВ ПАСИВНОГО ТЮТЮНОПАЛІННЯ МАТЕРІВ ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ НА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ НИРОК НАЩАДКІВ ЩУРІВ	139
Волошина О. Б., Балашова І. В., Дукова О. Р., Лисий І. С. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ У ВІДНОВЛЮВАЛЬНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ З ПОСТКОВІДНИМ СИНДРОМОМ	141
Волянська В. С., Гуща С. Г., Прокопчук Ю. В., Загородня Л. І., Ямілова Т. М., Добровольська О. О. ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ НА САНАТОРНО-КУРОРТНОМУ ЕТАПІ З ГОЛОВНИМ БОЛЕМ НАПРУГИ	143
Всеволодська С. О., Оченашко О. В., Сукач О. М., Устімчук К. І. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СФЕРОЇДІВ КЛІТИНАМИ ТКАНИНИ ГОЛОВНОГО МОЗКУ НОВОНАРОДЖЕНИХ ЩУРІВ	145
Гала Л. О., Терещук Л. В., Каврайський Д. П. ДОСЛІДЖЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ НІКОТИНОВОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ	147
Гасанова Г. Б., Біловол А. М. АКВАГЕННА КРОПИВ'ЯНКА	148
Геворкян А. Р., Бондаренко Т. В., Волохов І. В., Лар'яновська Ю. Б., Місюра К. В., Сергієнко Л. Ю. ВПЛИВ ПРЕНАТАЛЬНОГО СТРЕСУ НА ОСОБЛИВОСТІ ГІСТОСТРУКТУРИ СІМ'ЯНИКІВ ЩУРІВ	150
Гольцев А. М., Дубрава Т. Г., Гаєвська Ю. О., Бондарович М. О. ОТРИМАННЯ ІМУННИХ ДЕНДРИТНИХ КЛІТИН З ПОПЕРЕДНИКІВ КІСТКОВОГО МОЗКУ	153
Гонтар Н. М. ДИНАМІКА РЕГЕНЕРАЦІЇ ДЕФЕКТІВ СТЕГНОВИХ КІСТОК БІЛИХ ЩУРІВ, ПРИ ЗАПОВНЕННІ ІМПЛАНТАТАМИ З ПОЛІЛАКТИДУ ТА ТРИКАЛЬЦІЙФОСФАТУ І ЗБАГАЧЕННІ МЕЗЕНХІМАЛЬНИМИ СТОВБУРОВИМИ КЛІТИНАМИ	155
Грекова Т. А., Ісаченко М. І., Мельнікова О. В., Каджарян Є. В. ПРОГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПАРАМЕТРІВ СПЕКЛ-ТРЕКІНГ ЕХОКАРДІОГРАФІЇ МІОКАРДУ ЛІВОГО ШЛУНОЧКА ПРИ АРТЕРІАЛЬНІЙ ГІПЕРТЕНЗІЇ	158
Гриньків Я. О. ТОПРАМАТ: МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	161
Гришко Ю. М., Луценко Р. В., Луценко О. А. ЗМІНА СПОСОБУ ЖИТТЯ ЯК ОСНОВНИЙ ФАКТОР ПРОФІЛАКТИКИ РОЗВИТКУ ХВОРОБ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	162
Грищенко В. В., Кайсіна С. М. ПОРІВНЯННЯ СТАТИСТИКИ З ПОЗАЛЕГЕНЕВОГО ТУБЕРКУЛЬЗУ В УКРАЇНІ ТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ	164
Губіна Н. В., Купновицька І. Г., Романишин Н. М. РІВЕНЬ ЛППОКАЛІНУ ТА ПОКАЗНИКІВ ЛІПІДНОГО ОБМІНУ ПРИ ПОЧАТКОВИХ СТАДІЯХ ХРОНІЧНОЇ ХВОРОБИ НИРОК НА ТЛІ ОЖИРІННЯ	166

ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ НА САНАТОРНО-КУРОРТНОМУ ЕТАПІ З ГОЛОВНИМ БОЛЕМ НАПРУГИ

Волянська В. С.¹, Гуща С. Г.², Прокопчук Ю. В.¹, Загородня Л. І.¹, Ямілова Т. М.¹, Добровольська О. О.¹

¹Одеський національний медичний університет, м. Одеса Україна;

²ДУ «Український НДІ медичної реабілітації та курортології МОЗ України»,

м. Одеса, Україна

gushchasergey11@gmail.com

Вступ. Головний біль (ГБ) – одна з найбільш актуальних проблем сучасного суспільства. Поодинокі епізоди короткочасного ГБ відчуває практично кожна людина, а у 46 % дорослого населення він виникає систематично. ГБ може бути викликаним безліччю причин: відомо більше 150 різних захворювань, які можуть проявлятися виразним цефалгічним синдромом.

Головний біль напруги (ГБН) – найбільш поширений в популяції тип первинного ГБ, що проявляється цефалгічними епізодами тривалістю від декількох хвилин до декількох діб, і становить понад 70 % всіх ГБ.

У походженні ГБН грають роль периферичні та центральні ноцицептивні механізми. Найбільш обговорюваними є психічні фактори, зниження рівня больового порогу, насамперед активації ноцицепторів м'язів і фасцій, а також дефіцит функціонування низхідних антиноцицептивних систем на різних рівнях. Це основні механізми, що призводять до напруги перікраніальних м'язів і власне ГБ.

Мета роботи. Покращення ефективності лікування пацієнтів з головним болем напруги, поєднаних із м'язовою болючістю на шийному рівні.

Матеріали та методи. В дослідження було включено 50 пацієнтів (25 чоловіків та 25 жінок), віком від 25-50 років (середній вік склав $37,2 \pm 2,3$ роки) з ГБН та м'язовою болючістю на шийному рівні. Тривалість захворювання склала близько 8 років у 42 % пацієнтів, 4-8 років – у 35 %, 1-4 роки – у 25 %.

Пацієнти були розподілені на 2 групи. Основну групу склали 25 пацієнтів, які отримали відновне санаторно-курортне лікування із залученням: гідрокінезотерапії, підводного масажу, вакуум терапії на шийно-комірцеву ділянку. Контрольну групу хворих склали 25 пацієнтів, яким було призначено традиційне – стандартне санаторно-курортне лікування, без залучення гідрокінезотерапії, підводного масажу та вакуум терапії на шийно-комірцеву ділянку.

Для якісної та кількісної оцінки ступеня виразності больового синдрому використовували візуально-аналогову шкалу (ВАШ). Психодіагностичне обстеження пацієнтів проводили за допомогою шкали тривоги Спілбергера-Ханіна. Також для верифікації астенічних розладів застосовувалась суб'єктивна шкала оцінки астенії (MFI-20) з 5 під шкалами.

Застосовувалась транскраніальна ультразвукова доплерографія (УЗДГ) для верифікації утруднення венозного кровотоку з задньої черепної ямки.

Результати та їх обговорення. Вираження больового синдрому по ВАШ до лікування склала $(8,4 \pm 1,7)$ та відповідно $(8,7 \pm 2,1)$ балів у групах основній та контрольній відповідно. Наприкінці лікування $(3,7 \pm 0,9)$ та $(6,5 \pm 1,1)$ балів відповідно. Таким чином інтенсивність больового синдрому у основній групі знизилась на 72 %, а у групі стандартного санаторно-курортного лікування на 39 %, саме тому отримані результати виявились вірогідно ($p < 0,05$) краще саме у пацієнтів основної групи.

Беручи до уваги показники за шкалою Спілбергера-Ханіна, а саме рівня тривоги, то до лікування в основній групі цей показник склав $(49,7 \pm 2,4)$ бали, то в групі порівняння – $(48,5 \pm 2,7)$. Відповідно наприкінці відновлювального лікування у основній групі – $(34,5 \pm 2,5)$ та $(45,1 \pm 2,3)$ у контрольній групі.

Порівнюючи вихідні дані у пацієнтів основної групи тривога мала місце лише у 18 %, тоді як у групі контролю – 47 %, тому вірогідна динаміка ($p < 0,01$) знов мала місце в основній групі пацієнтів.

Розглядаючи показники астеничної симптоматики по шкалі MFI-20, то у пацієнтів основної групи, вірогідно краще була динаміка по параметрам загальної астенії ($p < 0,01$) – на 43 %, фізичної астенії – на 30 %, психічної астенії – на 58 % та пониженої мотивації – на 40 %. Всі ці параметри у пацієнтів контрольної групи були не вірогідними наприкінці відновлювального лікування.

За даними УЗДГ показник швидкості кровотоку по прямому синусі у групі контролю на початку лікування склав $(27,6 \pm 2,5)$ см/с, в основній групі: $(26,3 \pm 2,2)$ см/с. Після отриманого комплексного відновлювального лікування вірогідно покращився венозний кровотік у основній групі $(15,8 \pm 2,6)$ см/с, ($p < 0,05$), щодо пацієнтів групи контролю $(22,6 \pm 2,4)$ см/с, де не було вірогідних зрушень.

Висновки. Таким чином, отримані дані дозволяють нам говорити про те, що регрес симптоматики у пацієнтів з головним болем напруги та поєднаної із м'язовою болючістю на шийному рівні, пов'язаний не тільки з нівелюванням алгічного синдрому, а і з корекцією венозного церебрального кровотоку так і з психо-емоційними розладами.

Аналіз результатів лікування дає можливість визнати гідрокінезотерапію, підводний масаж та вакуум-терапію на шийно-комірцеву ділянку, ефективними і перспективними методами лікування пацієнтів з головним болем напруги, дозволяє значно покращити психо-емоційний стан хворих, нівелювати ознаки венозної церебральної дисциркуляції викликаний головним болем напруги, що сприяє більш кращій соціальній активності пацієнтів даної категорії.

Ключові слова: головний біль напруги, реабілітація на санаторно-курортному лікуванні, гідрокінезотерапія, підводний масаж, вакуум-терапія.